

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán tỷ giới hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì tỷ giới và tự tánh của tỷ giới là không; hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của tỷ giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, tỷ giới chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có tỷ giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán tỷ giới hoặc lạc, hoặc khổ, chẳng nên quán hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì tỷ giới và tự tánh của tỷ giới là không; hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của tỷ giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, tỷ giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có tỷ giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán tỷ giới hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

sanh ra hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì tỳ giới và tự tánh của tỳ giới là không; hương giới, tỳ thức giới và tỳ xúc cùng các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của tỳ giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, tỳ giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hương giới cho đến các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có tỳ giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán tỳ giới hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán hương giới, tỳ thức giới và tỳ xúc cùng các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì tỳ giới và tự tánh của tỳ giới là không; hương giới, tỳ thức giới và tỳ xúc cùng các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của tỳ giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, tỳ giới chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hương giới cho đến các thọ do tỳ xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có tỳ giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chơn chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán thiệt giới hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì thiệt giới và tự tánh của thiệt giới là không; vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc

cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thiệt giới ấy túc chặng phải là tự tánh; tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chặng phải là tự tánh. Nếu chặng phải là tự tánh thì túc là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thiệt giới chặng thể nǎm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chặng thể nǎm bắt được; vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra đều chặng thể nǎm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chặng thể nǎm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có thiệt giới v.v... có thể nǎm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chặng nên quán thiệt giới hoặc lạc, hoặc khổ, chặng nên quán vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì thiệt giới và tự tánh của thiệt giới là không; vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thiệt giới ấy túc chặng phải là tự tánh; tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chặng phải là tự tánh. Nếu chặng phải là tự tánh thì túc là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thiệt giới chặng thể nǎm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chặng thể nǎm bắt được; vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra đều chặng thể nǎm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chặng thể nǎm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có thiệt giới v.v... có thể nǎm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chặng nên quán thiệt giới hoặc ngã, hoặc vô ngã; chặng nên quán vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì thiệt giới và tự tánh của thiệt giới là không; vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thiệt giới ấy túc chặng phải là tự tánh; tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chặng phải là tự tánh. Nếu chặng phải là tự tánh thì túc là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thiệt giới chặng thể nǎm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

chẳng thể nắm bắt được; vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có thiệt giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán thiệt giới hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì thiệt giới và tự tánh của thiệt giới là không; vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thiệt giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thiệt giới chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có thiệt giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chính chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán thân giới hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì thân giới và tự tánh của thân giới là không; xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thân giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thân giới chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được; xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được thì cái

thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có thân giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nêu tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán thân giới hoặc lạc, hoặc khổ, chẳng nên quán xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì thân giới và tự tánh của thân giới là không; xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thân giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thân giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được; xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có thân giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nêu tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán thân giới hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì thân giới và tự tánh của thân giới là không; xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thân giới ấy tức chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thân giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có thân giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nêu tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán thân giới hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

duyên sanh ra hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì thân giới và tự tánh của thân giới là không; xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của thân giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, thân giới chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có thân giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chính chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán ý giới hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì ý giới và tự tánh của ý giới là không; pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của ý giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, ý giới chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có ý giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán ý giới hoặc lạc, hoặc khổ, chẳng nên quán pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì ý giới và tự tánh của ý giới là không; pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh

ra và tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của ý giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, ý giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có ý giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán ý giới hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì ý giới và tự tánh của ý giới là không; pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của ý giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, ý giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có ý giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán ý giới hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì ý giới và tự tánh của ý giới là không; pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra và tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra là không. Tự tánh của ý giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, ý giới chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra đều

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có ý giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chính chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán địa giới hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán thủy, hỏa, phong, không, thức giới hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì địa giới và tự tánh của địa giới là không; thủy, hỏa, phong, không, thức giới và tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không. Tự tánh của địa giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, địa giới chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được; thủy, hỏa, phong, không, thức giới đều chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có địa giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán địa giới hoặc lạc, hoặc khổ, chẳng nên quán thủy, hỏa, phong, không, thức giới hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì địa giới và tự tánh của địa giới là không; thủy, hỏa, phong, không, thức giới và tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không. Tự tánh của địa giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, địa giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được; thủy, hỏa, phong, không, thức giới đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có địa giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nêu tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán địa giới hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán thủy, hỏa, phong, không, thức giới hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì địa giới và tự tánh của địa giới là không; thủy, hỏa, phong, không, thức giới và tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không. Tự tánh của địa giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, địa giới chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; thủy, hỏa, phong, không, thức giới đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có địa giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nêu tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán địa giới hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán thủy, hỏa, phong, không, thức giới hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì địa giới và tự tánh của địa giới là không; thủy, hỏa, phong, không, thức giới và tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không. Tự tánh của địa giới ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, địa giới chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; thủy, hỏa, phong, không, thức giới đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có địa giới v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chơn chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nêu tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán vô minh hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì vô minh và tự tánh của vô minh là không; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não và tự tánh

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

của hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não là không. Tự tánh của vô minh ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, vô minh chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não đều chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có vô minh v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán vô minh hoặc lạc, hoặc khô, chẳng nên quán hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khô, ưu, não hoặc lạc, hoặc khô. Vì sao? Vì vô minh và tự tánh của vô minh là không; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khô, ưu, não và tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não là không. Tự tánh của vô minh ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, vô minh chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khô kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khô kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có vô minh v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khô kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán vô minh hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khô, ưu, não hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì vô minh và tự tánh của vô minh là không; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khô, ưu, não và tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não là không. Tự tánh của vô minh ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, vô minh chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hành cho đến lão tử, sầu, than, khô, ưu, não đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt

được. Vì sao? Vì trong đó còn không có vô minh v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán vô minh hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hưu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì vô minh và tự tánh của vô minh là không; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hưu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não và tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não là không. Tự tánh của vô minh ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, vô minh chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có vô minh v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chính chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán bồ thí Ba-la-mật-đa hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lỵ, Bát-nhã Ba-la-mật-đa hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì bồ thí Ba-la-mật-đa và tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa là không; tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lỵ, Bát-nhã Ba-la-mật-đa và tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa là không. Tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, bồ thí Ba-la-mật-đa chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được; tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có bồ thí Ba-la-mật-đa v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán bồ thí Ba-la-mật-đa hoặc lạc, hoặc khổ, chẳng nên quán tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì bồ thí Ba-la-mật-đa và tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa là không; tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa và tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa là không. Tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, bồ thí Ba-la-mật-đa chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được; tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có bồ thí Ba-la-mật-đa v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán bồ thí Ba-la-mật-đa hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì bồ thí Ba-la-mật-đa và tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa là không; tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa và tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa là không. Tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, bồ thí Ba-la-mật-đa chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có bồ thí Ba-la-mật-đa v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán bồ thí Ba-la-mật-đa hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì bồ thí Ba-la-mật-đa và tự tánh của bồ thí Ba-la-mật-đa là không; tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-

nhã Ba-la-mật-đa và tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa là không. Tự tánh của bố thí Ba-la-mật-đa ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, bố thí Ba-la-mật-đa chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có bố thí Ba-la-mật-đa v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chính chánh.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Nếu thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... vì người phát tâm Vô thượng Bồ-đề, tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa, thì nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán pháp không nội hoặc thường, hoặc vô thường; chẳng nên quán pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh hoặc thường, hoặc vô thường. Vì sao? Vì pháp không nội và tự tánh của pháp không nội là không; pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh và tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh là không. Tự tánh của pháp không nội ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, pháp không nội chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

bắt được; pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh đều chẳng thể nắm bắt được thì cái thường, vô thường kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có pháp không nội v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái thường và vô thường kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán pháp không nội hoặc lạc, hoặc khổ, chẳng nên quán pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thăng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh hoặc lạc, hoặc khổ. Vì sao? Vì pháp không nội và tự tánh của pháp không nội là không; pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thăng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh và tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh là không. Tự tánh của pháp không nội ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, pháp không nội chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái lạc và khổ kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có pháp không nội v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái lạc và khổ kia! Nếu ngươi có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Ngươi nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán pháp không nội hoặc ngã, hoặc vô ngã; chẳng nên quán pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thăng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh,

pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh hoặc ngã, hoặc vô ngã. Vì sao? Vì pháp không nội và tự tánh của pháp không nội là không; pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh và tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh là không. Tự tánh của pháp không nội ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đổi với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, pháp không nội chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh đều chẳng thể nắm bắt được, thì cái ngã, vô ngã kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó còn không có pháp không nội v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái ngã và vô ngã kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Lại nói thế này: Thiện nam tử! Người nên tu tinh tấn Ba-la-mật-đa, chẳng nên quán pháp không nội hoặc tịnh, hoặc bất tịnh; chẳng nên quán pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh hoặc tịnh, hoặc bất tịnh. Vì sao? Vì pháp không nội và tự tánh của pháp không nội là không; pháp không ngoại, pháp không nội ngoại, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đổi khác, pháp không bẩn tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh và tự tánh của

Kinh Đại Bát Nhã Ba La Mật Đa

---

pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh là không. Tự tánh của pháp không nội ấy tức chẳng phải là tự tánh; tự tánh của pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh ấy cũng chẳng phải là tự tánh. Nếu chẳng phải là tự tánh thì tức là tinh tấn Ba-la-mật-đa. Đối với tinh tấn Ba-la-mật-đa này, pháp không nội chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được; pháp không ngoại cho đến pháp không không tánh tự tánh đều chẳng thể nắm bắt được thì cái tịnh, bất tịnh kia cũng chẳng thể nắm bắt được. Vì sao? Vì trong đó, còn không có pháp không nội v.v... có thể nắm bắt được, huống là có cái tịnh và bất tịnh kia! Nếu người có khả năng tu tinh tấn như thế là tu tinh tấn Ba-la-mật-đa.

Này Kiều Thi Ca! Thiện nam tử, thiện nữ nhơn v.v... ấy nói những điều đó là tuyên thuyết tinh tấn Ba-la-mật-đa một cách chính chánh.

Quyển Thứ 153
HẾT